

ФОНДАЦИЯ ЗА ОБЩНОСТНО РАЗВИТИЕ

ЛИДЕР СИЛИСТРА +

КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА

ОБЩНОСТЕН ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

БЮЛЕТИН

**ЗА ПОДГОТОВКА НА РЕГИОНА
ЗА УЧАСТИЕ В ОС 4: ЛИДЕР НА
ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛОКИТЕ РАЙОНИ**

БРОЙ 1 – 2, НОЕМВРИ – ДЕКЕМВРИ, 2007 Г.

Разработва и издава
Фондация ФОРА съвместно с Областна служба за съвети в земеделието Силистра
в рамките на Програма „Агробизнес развитие“

**ПРОГРАМА
АГРО БИЗНЕС
РАЗВИТИЕ**

ПРОГРАМА „АГРОБИЗНЕС РАЗВИТИЕ“
финансирана и изпълнявана от
ДЕПАРТАМЕНТ ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ НА САЩ
чрез
Националната служба за съвети в земеделието,
Щатски Университет Айова и
ФОРА - Фондация за общностно развитие

ЛИДЕР СИЛИСТРА +

КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА

ОБЩНОСТЕН ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

БЮЛЕТИН

**ЗА ПОДГОТОВКА НА РЕГИОНА
ЗА УЧАСТИЕ В ОС 4: ЛИДЕР НА
ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ**

СЪДЪРЖАНИЕ *(кликнете върху някоя от подтемите за бърз достъп)*

Лидер Силистра +: Общностен подход за развитие	3
Лидер Силистра +: Информационна кампания	8
Лидер Силистра +: Определяне на територии „отдолу-нагоре“	9
Подготовка на общините за прилагане на подхода „Лидер“	12
Основни групи интереси и заинтересовани страни за прилагане на подхода „Лидер“	13
Подход „Лидер“	14
Лидер в Европейския съюз	15
Програма за развитие на селските райони	17
Обща селскостопанска политика на Европейския съюз	18
Полезни връзки	19

ЛИДЕР СИЛИСТРА+ : ОБЩНОСТЕН ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Методи Методиев – Програмен консултант, ФОРА

В рамките на Програма „Агробизнес развитие”, съвместна инициатива на Департамента по земеделие на САЩ (USDA), Държавния университет в Айова (ISU), Национална служба за съвети в земеделието и ФОРА - Фондация за общностно развитие, ФОРА и ОССЗ - Силистра в партньорство с Областна администрация Силистра подпомагат подготовка на общините от област Силистра за участие в ПРСР Ос 4 „Лидер”:

Целите на процеса на подготовка са две:

1. Планиране на интегрирана стратегия за конкурентно териториално развитие в съответствие с основните принципи на подхода „Лидер” и Ос 4 на ПРСР „ЛИДЕР“
2. Създаване и учредяване на местна инициативна група (МИГ) за управление на стратегията

Планирането и прилагането на такава стратегия трябва да бъде насочено към:

1. Изграждане на капацитет сред местните общности за участие в процесите на развитие на селските територии чрез създаване на активни публично-частни партньорства на местно ниво за реализиране на инициативи „отдолу-нагоре”, осигуряващи база за дългосрочно устойчиво развитие в селските райони;
2. Разнообразяване на икономическите дейности и подобряване на конкурентоспособността на местните продукти;
3. Развитие на по-качествени услуги в съответствие с нуждите и очакванията на местното население и създаване на възможности за дългосрочна заетост и повишаване на доходите в селските райони;
4. Стимулиране на иновативни, интегрирани и устойчиви практики.

За постигане на посочените по-горе две цели в съответствие с принципите на подхода Лидер се използва общностен подход, насочен към:

1. Включване и активно участие от местните общности в подготовката за участие в ПРСР, Ос 4 „Лидер” (представители на основните заинтересовани страни - местна и регионална власт, селска икономика (земеделска и неземеделска), околна среда, култура и граждански групи), т.е. „отдолу – нагоре”

2. Създаване на *публично-частни партньорства* за прилагане на подхода „отдолу – нагоре” в процеса на вземане на решенията относно:

- Определяне на приоритети за конкурентно развитие на територията, основани на местните ресурси и в съответствие с НСПРСРС;
- Определяне на процедури за подбор, създаване и учредяване на *местна инициативна група* за планиране и управление на изпълнението на стратегията;
- Разработване и приемане на *стратегия за развитие*, включваща основните приоритети за конкурентно развитие.

ПОДХОДЪТ „ЛИДЕР”

Фиг.1 Подходът „Лидер“ - преди началото на неговото прилагане

3. Осигуряване на подкрепа и активност от местната общност в реализирането на стратегията, чрез изготвяне и изпълнение на проекти в съответствие с приоритетите на стратегията

Подходът включва три основни етапа:

Етап # 1: Информационен етап, който се осъществи в периода август – ноември 2007 г. и включваше:

1. **Информационна кампания Лидер Силистра +** (август - октомври), включваща:
 - Регионална среща „Програма за развитие на селските райони (2007 –2013). Ос 4 „Лидер” (30 август) с участието на представител на МЗП, Дирекция „Развитие на селските райони” и
 - 6 общински информационни срещи „Подходът „Лидер” – общностен подход за развитие на селските райони” в общини Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа, Ситово и Тутракан (21 август – 5 септември).

Кампанията бе съпроводена с отразяване на принципите на подхода Лидер, Ос 4 на ПРСРС и процеса на подготовка и в регионалните и общински медии.

Фиг.2 Подходът „Лидер“ - заинтересовани страни

2. **Регионален консултативен обществен форум Лидер Силистра +** (Тутракан, 11 октомври) за определяне на възможни територии в област Силистра и съседните ѝ области, в рамките на които може да се прилага подхода и Ос 4 „ЛИДЕР“. Форумът бе проведен с участието на представители на основните заинтересовани страни от шестте „селски” общини в област Силистра (определени като част от 231 общини включени в селските райони), както и от общини Сливо поле (област Русе), община Исперих (област Разград). Освен представените общини бяха поканени и две общини от Област Добрич (Тервел и Крушари). В рамките на структурирано публично обсъждане бяха дискутирани предпоставките за обособяване на „Лидер територии” в

област Силистра и съседни области/общини и бяха направени препоръки за създаването на такива.

3. **Представяне на препоръчаните възможни територии пред основните заинтересовани страни**
4. **Работни срещи за договаряне на процеса на подготовка за прилагане на подхода Лидер** с цел участие в ПРСР, Ос 4 „Лидер” с участие на представители на основните заинтересовани страни - местна и регионална власт, селска икономика (земяделска и неземеделска), околна среда, култура и граждански групи, проведени в:
 - o Тутракан с представители на общини Тутракан, Сливо поле и Кубрат (27 ноември)
 - o Главиница с представители на общини Главиница и Ситово (28 ноември) като бяха поканени и представители на Община Исперих
 - o Алфатар с представители на общини Алфатар, Кайнарджа и Крушари (30 ноември)

ОБОСОБЯВАНЕ НА ТЕРИТОРИЯ

Фиг.3 Подходът „Лидер“ - обособяване на територия

Етап # 2: Планиране, който ще се осъществи в периода декември – март и ще включва организирани и провеждане на обществени териториални форуми с участието на основните заинтересовани страни за подготовка за прилагане на подхода и Ос 4 на ПРСР „ЛИДЕР“ в област Силистра.

Форумите ще се придържат към основните принципи за провеждане на Обществен форум прилагани в рамките на Програма „Форум“ на Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество (ШАРС) и използвани за подготовка за участие в ПРСР: Ос 4 „Лидер“ в около 30 общини и над 10 територии. ФОРА и ОССЗ – Силистра могат да подпомогнат работата на до 3 такива форума.

Целта на всеки форум ще бъде създаване на публично - частно партньорство за прилагане на подхода „отдолу – нагоре“ в процеса на вземане на решения относно:

1. Изработване и анализ на профила на територията с цел планиране и прилагане на интегрирана стратегии за развитие
2. Определяне на приоритети за конкурентно развитие на територията, основани на местните ресурси
3. Определяне на процедури за подбор, създаване и учредяване на местна инициативна група (МИГ) за планиране и управление на изпълнението на стратегията
4. Разработване и обсъждане на стратегия за развитие, включваща основните приоритети за конкурентно развитие

Участници във Форума ще бъдат представители на основните заинтересовани страни, т.е. на публично - частните партньори (име на материала) - местна и регионална власт, селска икономика (земяделска и неземеделска), околна среда, култура и граждански групи

Работата в рамките на втория етап ще бъде подпомогната от работни групи за подготовка с основни задачи:

1. Организирани и провеждане на Териториален обществено-форум
2. Планиране на интегрирана стратегия за конкурентно, включващи оторизирани представители на местната власт, селската икономика и гражданството
3. Подпомагане на процеса на създаване и учредяване на МИГ

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО

Фиг.4 Подходът „Лидер“ - публично-частно партньорство

За да стартира работата по втория етап на подготовка ОССЗ – Силистра и ФОРА очакват от публично-частните партньори (местната власт, селската икономика и гражданството) от шестте „селски” общини в област Силистра, както и евентуално от общини извън област Силистра:

1. Договаряне на границите на територията между представителите на публично-частните партньори в общините и между общините, включени в дадена територия (декември) чрез:

- Вземане на самостоятелни легитимни решения от основните представители на публично-частни партньорства (местната власт, селската икономика и гражданството) в съответствие с целта и задачите и принципите на подхода Лидер
- Вземане на общо решение за определяне на границите на територията

2. Създаване на работна група за съвместна работа с ОССЗ - Силистра и ФОРА чрез оторизирано представителство на трите страни в рамките на публично-частни партньорства за участие в работните групи

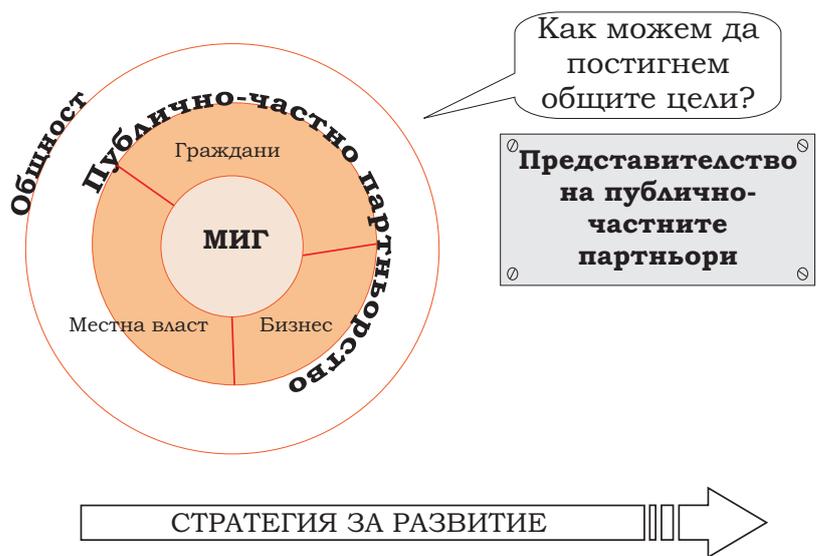
3: Подписване на споразумение с ОССЗ и ФОРА, включващо описание на целите, задачите и основните стъпки за подготовка между и с представителите на публично-частни партньорства, както и основните отговорности на ОССЗ – Силистра, ФОРА и публично-частните партньори

ОССЗ - Силистра и ФОРА ще осигурят необходимите методически, организационни и експертни ресурси, необходими за постигане на горните задачи.

Публично-частните партньори ще поемат определени организационни отговорности по отношение на:

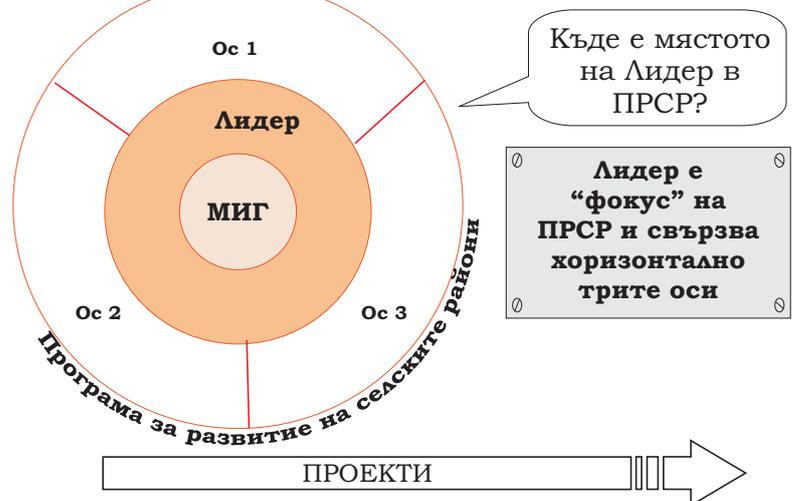
- Участие в работната група
- Участие в териториалния форум
- Предоставяне на информация и експертиза
- Осигуряване на провеждането на работни срещи и сесии на териториалния форум
- Участие в отпечатването и разпространението на информационен бюлетин

ОБЩЕСТВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Фиг.5 Подходът „Лидер“ - обществен механизъм за управление

МЕХАНИЗЪМ ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ

Фиг.6 Подходът „Лидер“ - механизъм за развитие на селски територии

Етап # 3: Учредяване на местна инициативна група (МИГ) за планиране и управление на изпълнението на стратегията, който ще се осъществи в периода февруари - март и ще включва:

- Определяне на необходимите механизми за ефективно функциониране на МИГ и съответните принципи и процедури за нейното учредяване
- Определяне на участници и учредяване на МИГ

ВИЗИЯ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА

Фиг.7 Подходът „Лидер“ - визия за устойчиво развитие на територията

ЛИДЕР СИЛИСТРА +: ИНФОРМАЦИОННА КАМПАНИЯ

Основните стъпки, през които преминава практически процеса на работа по подхода „Лидер“ са: информираност на широк кръг от заинтересовани лица, активно въвличане на местната власт, реализиране на принципа „отдолу-нагоре“, анализ на потенциалните територии по елементи и съществуващи ресурси.

До настоящия момент са постигнати следните основни резултати:

- **Проведена информационна среща на областно ниво** (30.08.2007г.) с над 20 участника - представители на местната власт (общински администрации) от седемте общини на област Силистра и експерти в различни сфери. В работата на срещата взе участие и експерт от МЗП, който подробно изясни Програмата за развитие на селските райони, като акцентира на мерките от ос 3 и ос 4, свързани с повишаване качеството на живот в селските райони и разнообразяване на селската икономика и с прилагане на подхода „Лидер“.

Снимка 1: Информационна среща на областно ниво в Силистра

- **Проведена една работна среща** (31.08.2007г.) с членове на работна група от провинция Фермана в Северна Ирландия, работещи в мрежа на принципите на „Лидер“, и местни заинтересовани от област Силистра, за обмен на информация и идеи.

Снимка 2: Информационна среща на общинско ниво в Главиница

- **Проведени седем информационни срещи на общинско ниво** (21 и 22.08.2007г., 03 - 05.09.2007 г.) с активното участие на кметовете на седемте общините и на специалисти от общинските администрации. В срещите взеха активно участие и представители на различните заинтересовани страни - хора от местната власт, земеделски производители, председатели и секретари на читалища, училищни настоятелства и директори на училища, представители на различни граждански организации и НПО, представители на организации на производители, хора от друг бизнес, различен от земеделие. Акцент в срещите беше поставен на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз, мястото на подхода „Лидер“ в нея, както и основни принципи и подходящи стъпки за сформирание на местни инициативни групи.

Снимка 3: Информационна среща на общинско ниво в Ситово

Снимка 4: Информационна среща на общинско ниво в Дулово

График на проведените информационни срещи и брой участници по общини:

21 – 22.08.2007 г.	община Главиница	48 участника
03.09.2007 г.	община Алфатар	13 участника
03.09.2007 г.	община Кайнарджа	13 участника
04.09.2007 г.	община Ситово	17 участника
05.09.2007 г.	община Дулово	36 участника
05.09.2007 г.	община Тутракан	38 участника

- **Проведена една работна среща с 7 експерта** (21.09.2007г.) за дискутиране на възможни територии за прилагане на подхода „Лидер”, с участието и на представители от ОССЗ Русе и Разград.

ЛИДЕР СИЛИСТРА+: ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ТЕРИТОРИИ „ОТДОЛУ-НАГОРЕ“

На 11.10.2007 г. се проведе Регионален обществено-консултативен форум в град Тутракан на тема „Обсъждане на територии за прилагане на интегрирани стратегии за развитие тип „ЛИДЕР”.

ОСНОВНА ЦЕЛ НА ФОРУМА:

Определяне на възможни и специфични като предпоставки за развитие територии за прилагане на подхода „Лидер” и Ос 4 на НПРСР, включващи общините и населените места от област Силистра.

ЗАДАЧИ НА ФОРУМА:

- Обсъждане на предпоставките за обособяване на „Лидер територии” на територията на област Силистра и съседни общини;
- Определяне на препоръки за създаването на „Лидер територии” на територията на област Силистра и съседни общини;
- Идентифициране на участници във временни работни групи за подготовка и провеждане на обществени териториални форуми.

УЧАСТНИЦИ ВЪВ ФОРУМА:

Участие във Форума взеха над 45 представители на основните заинтересовани страни от шестте „селски” общини (избираемите за участие в Ос 4: Лидер) в област Силистра, както и от 4 „селски” общини извън област Силистра - общини Сливо поле (област Русе), община Исперих (област Разград), общини Крушари и Тервел (област Добрич).

Сред участниците бяха представители на регионални и областни институции и организации от посочените общини - представители на:

1. местна власт
2. селско и горско стопанство
3. селска „неземеделска” икономика, туризма
4. рибарство
5. опазване и защита на околната среда
6. култура
7. граждански сдружения и групи
8. представители на регионални и локални медии

Снимка 5: Работна група на земеделските производители
Регионален форум в Тутракан

ТЕМИ НА ФОРУМА:

Програмата на Форума бе разделена условно на две части: принципно представяне на подхода „Лидер“ и основните елементи от профила на избираемите територии, и практически задачи за анализ на съществуващите ресурси в региона и идентифициране на потенциални територии.

Снимка 6: Работна група на представители на местната власт, Регионален форум в Тутракан

Резултати от обсъжданията по Задача 1:

Обсъждане на профил и ресурси за развитие (работни групи с обсъждане на по 2 елемента от профила на територията):

1. местна власт – „добро управление“ и физически капитал (техническа инфраструктура)
2. селско и горско стопанство - физически (природни ресурси и техническа инфраструктура) и икономически капитал/ресурси
3. селска „неземеделска“ икономика и туризъм - икономически и физически капитал/ресурси и техническа инфраструктура
4. рибарство - икономически и физически капитал/ ресурси и инфраструктура
5. опазване и защита на околната среда – физически ресурси и имидж
6. култура - „културен“ и социален капитал + имидж
7. граждански сдружения и групи – „добро управление“ и социален капитал

Освен типичните икономически, социални и природни ресурси за тази част на България, участниците определиха и някои от специфичните ресурси, които отличават област Силистра и съседните общини от областите Русе, Разград и Добрич от останалите български области, някои от които:

- Специфични природно – климатични ресурси: микроклимат, повлиян от река Дунав; влажни зони по поречието

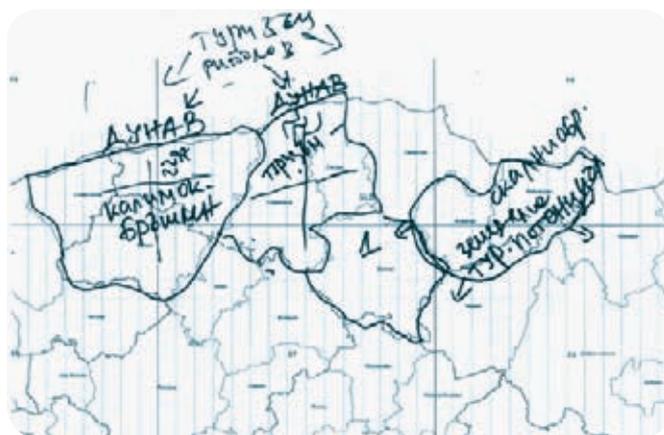
на Дунав, но като цяло районът е беден на водни ресурси; скални природни забележителности и сухоречия в почти всички общини от региона.

- Специфични културни ресурси: автентичен фолклор и запазени традиции и обичаи, традиционен занаят в Тутраканско е производство на лодки и рибарство, запазена е цяла Рибарска махала, а на много места в региона са запазени етнографски къщи и исторически местности като Калето, Крепостната стена и др., както и религиозни храмове с многогодишна история.
- Специфични икономически ресурси: традиции в отглеждане на трайни насаждения и по-конкретно на кайсии, на житни култури и тютюн, пчелни продукти, наличие на някои предприятия, в които се реализира голяма част от продукцията в областта, 2 предприятия за биогориво (Алфатар и Сливо поле), развит пазар, включително и международен, обусловен от близостта на Румъния, рибарството като основен поминък за голяма част от местното население и др.

Резултати от обсъжданията по Задача 2:

Обсъждане на територии за развитие (работа в работни групи и обща работа):

На базата на идентифицираните ресурси бяха обсъдени основни варианти на територии от областите Силистра, Русе, Разград и Добрич, които имат потенциал за развитие по Ос 4: Лидер.

Снимка 7: Работна карта за определяне на територии по Лидер, Регионален форум в Тутракан

Идентифицираните възможни територии обхващат следните комбинации от общини:

Територия А1 - общини Сливо поле и Тутракан - с основни клъстерни елементи река Дунав, влажна зона Калимок Бръшлен и плодпроизводство

Територия А2 - общини Сливо поле и Тутракан и населените места в близост река Дунав от Ситово и Главиница (тази територия съвпада с препоръчителната територия по Оперативна програма „Рибарство и аквакултури” и позволява разработването на две стратегии – за развитие на селските райони и за развитието на рибарството) – с допълнителни клъстерни елементи рибарството и останалите влажни зони в областта

Територия Б1 - Алфатар и Кайнарджа с части от Тервел - с основни клъстерни елементи сухоречията, тракийски светилища и скални природни образувания, други природни ресурси, включително гори и дивеч.

Територия В2 – общини Алфатар, Кайнарджа съвместно с общини Тервел И Крушари (последните две към този момент са обособили самостоятелна територия) - с допълнителни клъстерни елементи - разширява се територията, подходяща за екологично чисти производства и се обхваща по-голяма територия с характерните за района природни образувания и ресурси.

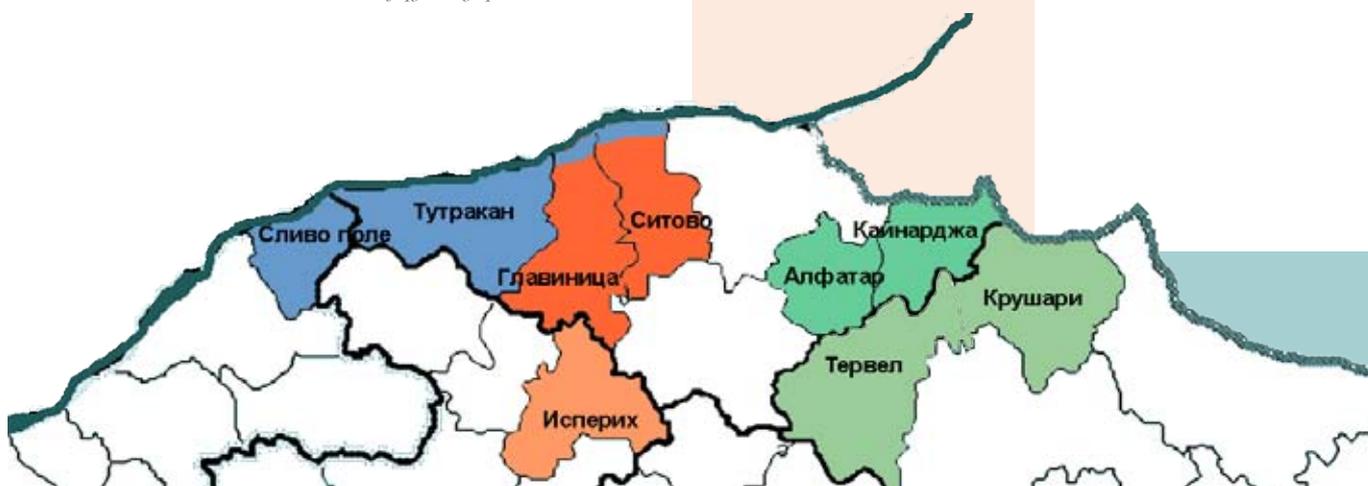
Снимка 8: Работна група на представители на граждански одоржения и групи, Регионален форум в Тутракан

Снимка 9: Работна група на представители на Областни служби за съвети в земеделието в Разград, Русе, Силистра, Регионален форум в Тутракан

Територия В1 – общини Ситово и Главиница – основните елементи за обособяване на такава територия участниците във Форума видяха не само в общите природо-климатични условия, сходни ресурси като човешки потенциал и степен на развитие на инфраструктурата, но и в общи за населението социални практики.

Територия В2 – общини Ситово, Главиница и Исперих, евентуално и Дулово (последните две към този момент са обособили самостоятелно територии) – като аргументите за една такава територия са аналогични за територията В1, но се търси едно по-силно натрупване на т.нар. критична маса на ресурсите.

Снимка 10: Определени потенциални територии за подготовка по Ос 4: Лидер на Програмата за развитие на селските райони (вариант 2)

ПОДГОТОВКА НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПОДХОДА „ЛИДЕР”

Методи Методиев – Програмен консултант, ФОРА

В рамките на Програмата за развитие на селските райони 2007 – 2013 (ПРСР) като пълноправен член на ЕС, България ще бъде подпомогната от Европейския селскостопански фонд за развитие на селските райони с финансиране в размер на 2 609 100 000 евро (към общия бюджет на ПРСР ще бъдат добавено и национално финансиране в размер на 632 750 000 евро).

Част от ПРСР е насочена към развитие на икономическа, екологична и социална конкурентоспособност, основани на подхода „Лидер”. Основен принцип на този подход е *насърчаване на развитието на местни публично-частни партньорства за управление на бъдещото развитие на територията, в която те са създадени, на основата на интегрирана стратегия за конкурентно развитие.*

„Лидер” представлява общностен подход, чрез който се поощрява устойчивото развитие на селските райони. Той се основава на разбирането, че поради разнообразието на селските райони в Европа, стратегията за развитие е ефективна, ако се планира и прилага на местно ниво от местните участници, придружени от ясни и прозрачни процедури, т.е. *„отдолу-нагоре”*. Всяка такава стратегия трябва да бъде насочена поне към една от целите на Националния стратегически план за развитие на селските райони за 2007 - 2013 г. (НСПРСР):

1. Развитие на конкурентоспособни и основани на иновации селско и горско стопанство и хранително - преработвателен сектор
2. Опазване на природните ресурси и защита на околната среда в селските райони
3. Подобряване на качеството на живот и разнообразяване на възможностите за заетост в селските райони

Прилагането на НСПРСР се осъществява чрез съвкупност от 23 мерки, обединени в четири приоритетни оси:

Ос 1: “Подобряване на конкурентоспособността на земеделския и горски сектори”;

Ос 2: “Подобряване на околната среда и селската природа (управление на земята)”;

Ос 3: “Качеството на живот в селските райони и разнообразяване на селската икономика”;

Ос 4 „ЛИДЕР”.

И ако всяка една от първите три оси е насочена към една от стратегическите цели на НСПРСР чрез група от мерки, то „Лидер” е не толкова и не само група мерки, а механизъм, чрез който местните общности могат да мобилизират местните ресурси, да изградят социален капитал и партньорства в рамките на конкретно определена относително хомогенна/еднородна територия. Територията не е задължително да се ограничава от административните граници на административните територии (общини и/или области), а по-скоро очертава границите на близки по природно-географски или културни характеристики места, които притежават вътрешна социална сплотеност, обща история и традиции, усещане за идентичност, общи нужди и очаквания. Основно очакване е, обаче, че всяка територия трябва да притежава достатъчна критична маса по отношение на човешки, финансови и икономически ресурси за поддържане на жизнена местна стратегия за развитие.

След одобрение на ПРСР от Европейската комисия, Министерство на земеделието и продоволствието ще стартира процедура за набиране и одобрение на Местни инициативни групи по Лидер подхода.

За периода 2007- 2013 г. по Ос 4: Лидер е планирано финансиране в размер на 76.98 млн. евро, като 61.59 млн. евро от ЕЗФРСР и 15.39 млн. евро национално съфинансиране.

За да може един район да използва ресурси и финансиране чрез ПРСР, то е необходимо предварително да е преминал през определени стъпки в съответствие с подхода „Лидер”.

Кликнете върху иконката за отваряне на последния официален вариант на Програмата за развитие на селските райони от интернет страницата на МЗП

ОСНОВНИ ГРУПИ ИНТЕРЕСИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПОДХОДА „ЛИДЕР“

Методи Методиев – Програмен консултант, ФОРА

Основни принципни интереси от прилагане на Ос 4 „ЛИДЕР“ на „Програма за развитие на селските райони (2007–2013) са:

1. Устойчиво развитие на Област Силистра (като включващ селски райони и бъдещи територии) в икономически, социален и екологичен аспект
2. Разработване и прилагане на местно ниво на стратегии за интегрирано (мултисекторно) конкурентно развитие в рамките определени територия
3. Активно включване в процесите на вземане на решения за:

Определяне на стратегически приоритети за развитие на конкурентоспособността на териториите

Създаване на устойчиви публично-частни партньорства за управление на развитие на териториите и

Създаване на местни инициативни групи (МИГ) и участие в тяхното учредяване и управление МИГ

4. Достъп до финансиране от Програмата за развитие на селските райони за развитие и прилагане на нови технологии в земеделието
добавяне на стойност към земеделската продукция
подобряване на качеството на живот в територията
устойчиво използване на природните и културни ресурси

“Заинтересовани страни” от прилагане на Ос 4 “ЛИДЕР” на „Програма за развитие на селските райони (2007–2013) в Община Силистра са 3 основни групи:

Първата група е на представителите на обществени институции:

1. *Местна власт* - кметове на общини, кметове и кметски наместници на населени места, общински съветници

2. *Регионални държавни институции* (които могат да осъществяват синхронизиране на местните териториални стратегии с националните и регионални стратегии и политики) и *обществени организации*, предоставящи обществени услуги в сферата на образованието (училища, университети & обучителни центрове в сферата на професионалното образование, учене, продължаващо през целия живот, обучение на обучители), земеделието и горско

стопанство (*ДДС, лесничейства, горски*), околната среда (опазване на околната среда и водите, управление на отпадъците), социалните услуги (), общественото здравеопазване (качество на храните), култура (музеи), транспорт, науката (изследователски институти, осигуряващи връзка между науката и производството)

Втората група е на представители на малкия и среден бизнес (предприемачи и производители) и техни браншови организации (сдружения, камари, търговски дружества) в сферата на:

3. *Селското и горско стопанство* - земеделски производители и организации на земеделски производители, преработватели на земеделска продукция, дърводобив и дървопреработване, *рибари* и др.

4. *Селската икономика (различна от селското стопанство)* – търговски организации, обучителни организации, медии (печатни, електронни, Интернет), занаятчии, представители на финансови организации (взаимни фондове в сферата на земеделието), маркетингови организации, производители на енергия от възобновяеми източници и др.

5. *Туризма* - места за настаняване и хранене, предоставяне на услуги в сферата на алтернативния туризъм - селски и екотуризъм, оздравителен (спа), активен, културен, информационни и посетителски центрове, туроператори

Третата група е на представители на граждански групи или организации в сферата на

6. *Опазване и защита на околната среда* - екологични и природозащитни групи и сдружения, организации свързани със защитени територии и биоразнообразие

7. *Култура* - групи или организации в сферата на обичаи, свързани с начина на живот, културата и изкуствата, религия – читалища,

8. *Сдружения и групи на граждани* - групи и сдружения за местно развитие, в сферата на туризма (туристически дружества, съвети по туризъм)

ПОДХОД „ЛИДЕР“

„Лидер“ е новаторски подход в рамките на политиката на ЕС за развитие на селските райони.

ПОНЯТИЕТО „ЛИДЕР“

Основната идея на подхода „Лидер“ се основава на разбирането, че поради разнообразието на селските райони в Европа, стратегиите за развитие са много по-ефективни и ефикасни, ако се планират и прилагат на местно ниво с участието на местните заинтересовани страни, придружени от ясни и прозрачни процедури, подпомагани от съответните обществени администрации и необходимата техническа помощ за разпространение на добрите практики.

Разликата между „Лидер“ и други по-традиционни мерки за развитие на селските райони се състои в това, че „Лидер“ посочва „как“ да се действа, а не това „какво“ трябва да се направи.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ПОДХОДЪТ „ЛИДЕР“ ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ?

Политиката за развитие на селските райони е част от Общата селскостопанска политика на ЕС, която е насочена към устойчивото развитие в селските райони на Европа в икономически, социални и екологични аспекти.

КАКВО ОЗНАЧАВА АБРЕВИАТУРАТА „ЛИДЕР“ (LEADER)?

LEADER означава „Връзки между дейностите за икономическо развитие на селските райони“ (“Liaison entre actions de développement de l'économie rurale”), т.е. това е специфичен подход за подпомагане на развитието на селските райони в местните селски общности.

КАК РАБОТИ ПОДХОДЪТ „ЛИДЕР“?

„Лидер“ насърчава селските райони да търсят нови начини да станат или останат конкурентноспособни, да използват максимално своите ресурси и да преодолеят предизвикателства като застаряващо население, ниско качество на предоставяне на услуги или липса на възможности за трудова заетост. По този начин „Лидер“ допринася за подобряване на качеството на живот в селските райони за съществуващите в тях общности.

ПОДХОДЪТ „ЛИДЕР“ СЕ ХАРАКТЕРИЗИРА С 7 ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ:

- **Подход основан на определен район**
- **Подход „отдолу-нагоре“**
- **Публично-частно партньорство: местни инициативни групи (МИГ)**
- **Улесняване на иновациите**
- **Интегрирани и мултисекторни дейности**
- **Работа в „мрежи“ на регионално, национално и европейско ниво**
- **Коопериране**

Всяка характеристика допълва и взаимодейства с останалите по време на целия процес на прилагане.

За да може един район да използва ресурси и финансиране чрез НПСР в рамките на програма „Лидер“, то той е необходимо предварително да е преминал през определени стъпки, които да отговарят на горепосочените характеристики, да е разработил стратегия за местно развитие, да е определил процедури за подбор и да е създал Местна инициативна група, която ще има за задача да управлява изпълнението на стратегията и използването на предоставяните ресурси.

Кликнете върху иконката за отваряне на Ръководство за прилагане на подхода „Лидер“ на български език

ЛИДЕР В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

„Лидер“ е започнал през 1991 г. с цел подобряване на потенциала за развитие на селските райони като се разчита на местната инициатива и умения, като се подпомага придобиването на ноу-хау върху цялостното местно развитие и разпространението на това ноу-хау в други селски райони.

Различните подходи за развитие на селските райони, които са били опитвани преди началото на ранните 1990 години, са били типично секторни, насочени основно към фермери и целящи насърчаването на структурните промени в селското стопанство. Те са използвали подход „отгоре-надолу“ със схеми за подпомагане, решавани на национално или регионално ниво. Местните действащи лица не винаги са били насърчавани да придобият уменията, които са им нужни за да се превърнат в строители на бъдещето на собствените си райони.

Подходът, основаващ се на местно ниво и на метода „отдолу-нагоре“, включващ местните общности и добавящ стойност към местните ресурси, постепенно започна да добива популярност като нов начин за създаване на работни места и нов бизнес в селските райони. „Лидер“ започна като експеримент за събиране заедно, на местно ниво, на различни проекти

и идеи, заинтересовани страни и ресурси. Той се оказа идеален инструмент за изпробване на това как да се разширяват възможностите за селските райони.

В политическо отношение „Лидер“ беше основан като „Инициатива на общността“, финансирана от структурните фондове на ЕС. Досега има три поколения „Лидер“: Лидер I (1991-93), Лидер II (1994-99) и Лидер+ (2000-06). През това време страните-членки и регионите подкрепяха само програмите „Лидер“ с отделно финансиране, поставено отделно на ниво Европейски съюз.

Делът от територията на ЕС, в която подходът „Лидер“ се прилага, броят на групите „Лидер“ (подкрепените Местни инициативни групи) и нивото на финансиране, предоставено на подходи от типа „Лидер“, са нараснали значително от стартирането на „Лидер“ през 1991г., както показва таблицата:

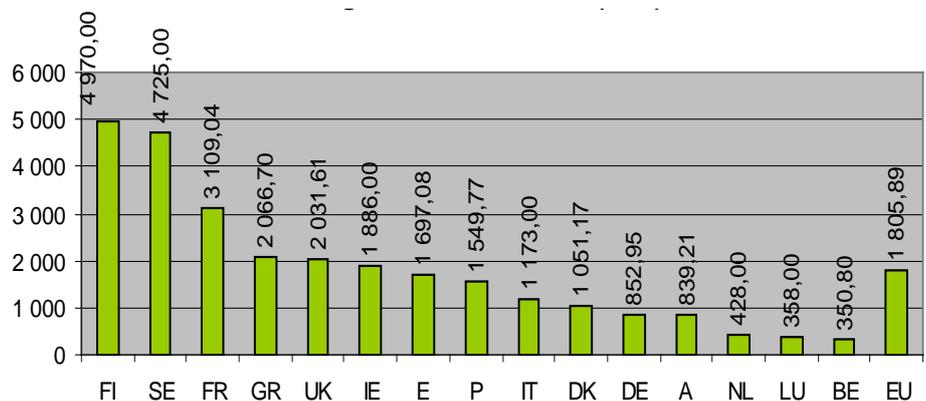
Инициативи „Лидер“	Брой подкрепени МИГ	Обхваната площ	Включено население	Финансиране от ЕС
Лидер I	217	367 000 км ²	--	EUR 442 милиона
Лидер II	906	1 375 144 км ²	--	EUR 1 755 милиона
Лидер+	893	1 577 386 км ²	52.7 млн. души	EUR 2 105.1 милиона

От 2007 г. инициативата „Лидер“ ще е интегрирана във всяка национална програма за развитие на селските райони.

Сравнителни характеристики по територия и брой жители на МИГ

- По отношение на територията се наблюдава голямо различие в средния размер на МИГ: с най-голяма средна територия е Финландия (4 970 км²), а с най-малка - Белгия (350 км²). Това определя средна територия за ЕС от 1 805 км².

Според тези данни територията на област Силистра (2 851 км²), след като се извади територията на община Силистра (516 км²), тъй като тя не е избираема по Лидер, става малко по-голяма от средната територия на МИГ за ЕС. Територията на всяка една избираема община

Фиг.8 Средна големина на териториите на МИГ (км²) за 15-те страни на ЕС преди разширяването му

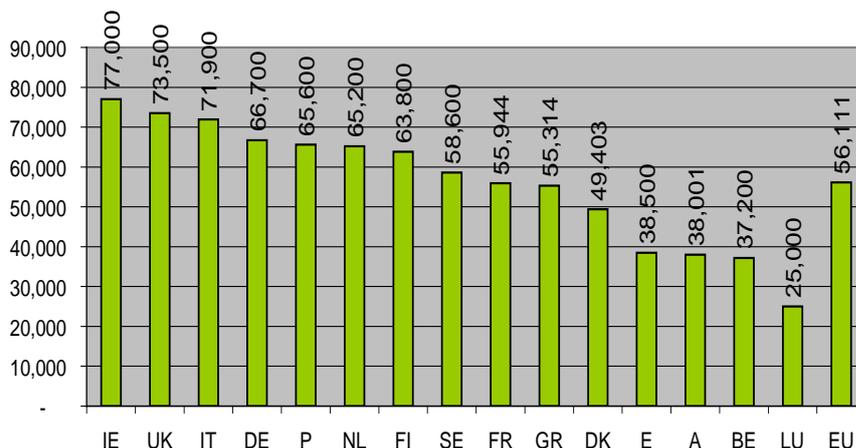
в Силистра е приблизителна на средните територии на МИГ за Холандия, Люксембург и Белгия. Но поради изискване за брой жители на територия между 10 000 и 100 000 души, общините в област Силистра не биха могли да бъдат потделно самостоятелна територия, тъй като населението им е под допустимия минимум.

- Сравнителната характеристика по брой жители на МИГ показва, че 7 страни членки преди разширяването на ЕС имат МИГ с повече от 100 000 жители, като средно за ЕС броят е 56 111 жители за МИГ.

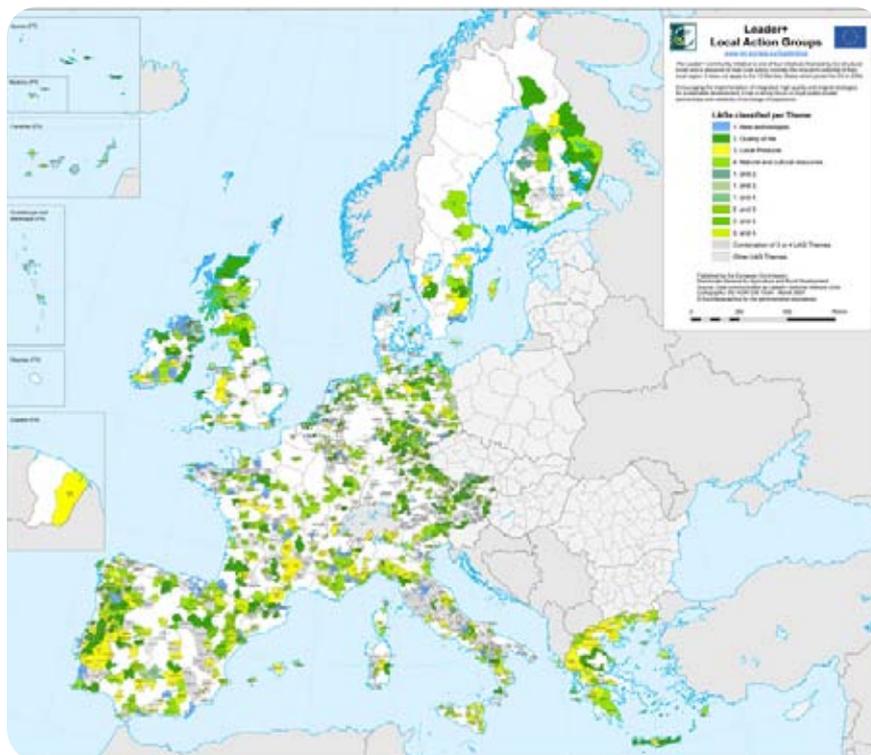
Към 10. 12. 2007 г. в България има 143 общини, обединени в 86 МИГ, според направено проучване от Фондация ФОРА.

Средният брой жители за една територия е 25 591 души, по данни на ГРАО от 16. 10. 2007 г.

Съотнесен към средния брой жители на МИГ в 15-те страни на ЕС, това е почти два пъти по-малък брой жители на МИГ в България и почти равен на средния брой жители на МИГ за Люксембург.

Фиг.9 Среден брой жители за МИГ в 15-те страни на ЕС преди разширяването му

Кликнете върху картата за отваряне в пълен размер от интернет страницата на Европейската комисия за Лидер +

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Националната програма за развитие на селските райони (ПРСР) е наследник и продължение на програма САПАРД. По-голяма част от мерките, действали по САПАРД ще продължат да се прилагат, но с някои промени в условията. В програмата са обособени четири приоритетни оси, съответстващи на направленията, които ще се подпомагат.

ОС 1: ПОДОБРЯВАНЕ НА КОНКУРЕНТНОСПО-СОБНОСТТА НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ГОРСКИЯ СЕКТОР.

Обхваща цялата територия на страната и включва мерки за земеделските производители (вкл. полупазарни стопанства, млади фермери, създаване организации на производители и др.), предприятията от хранително-вкусовата и преработвателна промишленост, горския сектор.

ОС 2: ПОДОБРЯВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И СЕЛСКАТА ПРИРОДА.

Някои мерки от тази ос ще се прилагат в райони, определени като необлагодетелствани или като райони с природни ограничения и са свързани с компенсаторни плащания. В тази ос са предвидени мерки за подкрепа на биологичното земеделие, за залесяване и за различни екологични дейности.

ОС 3: КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ И РАЗНООБРАЗЯВАНЕ КЪМ НЕЗЕМЕДЕЛСКИ ДЕЙНОСТИ.

Мерките от тази ос ще се прилагат на територията на селските общини (231 на брой) и ще финансират дейности свързани с подобряване на инфраструктурата, развитие на селски, културен и еко-туризъм, достъп до интернет, други услуги за населението, подкрепа за развитие на икономически дейности, различни от земеделските.

ОС 4: ЛИДЕР

По тази ос ще се подкрепят създаването на Местни инициативни групи (МИГ) от представители на местните общности и местната власт и изпълнението на интегрирани стратегии за местно развитие, партниране и работа в мрежи, следвайки подхода за развитие на селските общности „Лидер“.

Мерките от ос 4 ще се прилагат на територията на селските общини (231 на брой) и ще финансират дейности, свързани с подобряване на инфраструктурата, развитие на селски, културен и еко-туризъм, достъп до интернет, подкрепа за развитие на икономически дейности, различни от земеделските, и др.

След стартиране на програмата ще бъдат издадени наредби за практическото приложение на всяка една от разписаните в Програмата мерки. Изготвените в съответствие с изискванията проекти ще могат да бъдат подавани за разглеждане в Разплащателната агенция. Общият бюджет определен за финансирането на проектите по четирите оси (от Европейския съюз и национално финансиране) е в размер на 3.241 млрд. евро.

Фиг. 10 Схематично представяне на Програмата за развитие на селските райони (2007 - 2013)

В периода 2007 - 2011г. ще бъдат организирани най-малко три търга за избор на МИГ, като планираният индикативен брой на подкрепените МИГ е 50.

За да бъде подкрепена МИГ трябва да отговаря на специфични условия, които са в основата на подхода „Лидер“, като: МИГ трябва да е регистрирана по Закона за юридически лица с нестопанска цел; участието на местна власт в МИГ е задължително; членовете на МИГ трябва да покажат умения за разработване и изпълнение на стратегия за местно развитие и др.

ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Общата селскостопанска политика (ОСП) на Европейския съюз (ЕС) е създадена през 1962 г. Тогаваашното желание на Европа е да произвежда достатъчно, за да се изхранва. При бързото възстановяване и растеж на промишления сектор по това време възниква и необходимостта да не се позволи изоставането на населението от селските райони, главно земеделски производители, по отношение на техните доходи и стандарт на живот.

ОСП представлява набор от закони и практики, приети от ЕС с оглед създаването на обща политика в областта на селското стопанство, обединяваща политиките на шестте първоначални държави-членки на ЕС в тази сфера.

Общите цели на ОСП при създаването ѝ са:

- да се подобри производителността на стопанствата,
- да се гарантира достоен доход на земеделските производители,
- да се стабилизируют селскостопанските пазари (което означава стабилизиране на предлагането и търсенето, така че цените да останат постоянни),
- да се осигури сигурност на доставките и
- да се гарантира, че цената, която се плаща за хранителните продукти, е разумна.

През 2003 година бе направена фундаментална реформа в ОСП на ЕС. Тя е в съответствие със Стратегията за устойчиво развитие, приета от Европейския съвет в Гьотеборг през 2001 г., и постигнатото съгласие, че Общата селскостопанска политика трябва да продължи да допринася за постигането на устойчиво развитие, като усилията трябва да бъдат насочени към здравословни висококачествени продукти и методи за устойчиво екологично производство.

Основното в реформата на Общата селскостопанска политика бе премахването на обвързаността на директните плащания с размера на производството, като по този начин се цели решенията за инвестиции да са ориентирани към пазарното търсене и изискванията на потребителите, а не ръководени от разликите във финансовата подкрепа на различните отрасли на селското стопанство. По този начин директната подкрепа за земеделските стопани става независима от структурата и обема на производството и се обвързва само с размера на обработваната земя, при определена субсидия за единица площ и спазване на изисквания, свързани с опазване на околната среда, безопасност на храните и изискванията и стандартите за отглеждане на животните.

Новоприетите в ЕС страни (включително България и Румъния) прилагат Схемата за единно плащане за период от три години от датата на присъединяването. Земеделските стопани в България имат възможност в периода 2007-2009 г. да получат директните плащания за обработваните от тях площи като подадат заявления в Разплащателната агенция.

Другия основен приоритет на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз, освен директните плащания за земеделие и пазарна подкрепа, е Политиката за развитие на селските райони. Селските райони представляват 90 % от територията на разширения ЕС и в тях живее над 60 % от населението му.

Фондовете за развитие на селските райони могат да се използват както за земеделски, така и за други дейности (като например: подпомагане на малките предприятия, преработвателната промишленост и сектора на услугите, туризъм и др.) Държавите-членки определят приоритетите си на национално равнище. Политиката за развитие на селските райони се привежда в действие чрез програми за развитие на селските райони, каквато за България е Програмата за развитие в селските райони (2007-2013), чието стартиране се очаква в края на 2007 г.

Фиг. 11 Схематично представяне на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз

ПРОГРАМА „АГРОБИЗНЕС РАЗВИТИЕ“

Фондация ФОРА съвместно с Националната служба за съвети в земеделието към Министерство на земеделието и продоволствието (НССЗ) реализира програма „Агробизнес развитие“, чиято основна цел е устойчивото бизнес развитие на земеделските производители в 10-те области в страната, където се прилага програмата.

Основната роля на ФОРА в тази програма е да предоставя методическа подкрепа на Областните служби за съвети в земеделието (ОССЗ) за това те да подобряват своята ефективност и да разработват и предоставят по-качествени услуги на земеделските производители, с които работят.

В 3 от 10-те области програмата е фокусирана върху създаването на нови услуги, насочени към развитие на земеделието на базата на широко партниране между организации и асоциации, ангажирани с предоставянето на услуги или информация, насочена към агробизнес развитието.

Областна служба за съвети в земеделието (ОССЗ) – Силистра

<p>Извършва консултантска дейност в сферата на земеделието и развитие на селските райони на територията на област Силистра.</p> <p>В службата земеделските производители ще намерят актуална специализирана информация и експертна помощ за повишаване на тяхната конкурентноспособност и въвеждане на екологосъобразни практики в земеделските стопанства.</p>	<p>Адрес: гр. Силистра ул. „Хр.Смирненски“ 2, ет. 4, офис 23</p> <p>Пощенски адрес: гр.Силистра, 7500, П.К. 285</p> <p>Телефон: 086 / 820 306 E-mail: ossz_silistra@abv.bg</p>
---	--

ФОРА - Фондация за общностно развитие

<p>ФОРА предоставя методическа подкрепа чрез консултиране и обучаване, и фасилитира процеси за създаване на модели на партниране и предоставяне на услуги, насочени към устойчивото развитие на различни организации и общности. Услугите, които ФОРА предоставя, отговарят на реалните потребности от развитие на общностите и широкото включване на основни заинтересовани страни във взимане на решения от общностно значение във всеки процес, в който участва и работи на територията на различни общности в България.</p>	<p>Адрес: гр. София бул. „Патриарх Евтимий“ 67</p> <p>Пощенски адрес: гр.София, 1606, П.К. 66</p> <p>Телефон: 02/ 953 4 100; Телефон/факс: 02/ 852 62 57 E-mail: office@fora.bg www.fora.bg</p>
---	---

ПОЛЕЗНИ ВРЪЗКИ:

(Кликнете върху името на институцията за директна връзка с интернет страницата ѝ)

Министерство на земеделието и продоволствието
Национална служба за съвети в земеделието
Официална страница на Европейската комисия за Лидер +

**ЛИДЕР СИЛИСТРА +
БЮЛЕТИН**

Издава: ФОРА - Фондация за общностно развитие
Редакционен екип: Ванушка Петкова, Методи Методиев,
Христина Николова, Теодора Величкова